

Det grønne skiftet og arealbruk – våre erfaringer

Thomas Kiland-Langeland

Fagdirektør

Miljøvernavdelingen

Statsforvalteren i Agder

02.12.2021

Disposisjon

- Litt bakgrunn
 - Bærekraft og grønt skifte
 - Oppdraget
- To eksempler fra Agder
 - Morrow batterifabrikk i Arendal
 - Lista Renewable Energy Park i Farsund

Hva er «Det grønne skiftet»?

grønt skifte

Store norske leksikon / Samfunn / Politikk og offentlig forvaltning / Politikkområder / Miljøvern / Miljø og ressurser

Grønt skifte, eller grønn omstilling, betyr generelt forandring i mer miljøvennlig retning etter FNs bærekraftsmål. Begrepet har foreløpig ingen presis definisjon, men har fått fotfeste i språket og er mye brukt både i politisk retorikk og i mediene, såvel i Norge som internasjonalt. I 2015 ble «det grønne skiftet» kåret til årets nyord av Språkrådet.

Foto: FN Illustrasjon: Azote Images for Stockholm Resilience Centre – oversatt til Norsk.

«Grønnvaskere snakker høyt om bærekraft uten å bidra med noe som gjør verden bedre.»

Stjel våre ansatte.

Foto: Skjermdump fra Youtube.com

I-landsproblemer

- 10:31 **Sørlandet toppet uføre-statistikk** • Agder toppet uførestatistikken i Norge med 14,2 prosent av befolkningen mellom 18 og 67 år på uføretrygd. Det viser nye kvartalstall fra Nav. På landsbasis mottok 10,5 prosent av befolkningen i denne aldersgruppen uføretrygd ved utgangen av september. Andelen har holdt seg stabil hele året.

FOTO: ØRN E. BORGEN / NTB

Trends

Click on a trend to view more information.

Kilde: Sustainable Development Report 2020

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019–2023

Vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019

Bærekraftsoppdraget

- Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge.
- Fylkeskommuner og kommuner er nøkkelaktører for å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling og realisering av bærekraftsmålene i Norge.
- Tilpasningen til den nasjonale konteksten skjer gjennom rammeverket i plan- og bygningsloven.

Statsforvalternes oppdrag

- Statsforvalteren skal legge regjeringens føringer til grunn i sitt arbeid. **Formålsparagrafen i plan- og bygningsloven, Nasjonale forventninger,** og de ulike **SPR**ene. Videre skal føringer gitt i meldinger til Stortinget følges opp.
- Statsforvalteren skal følge opp arbeidet med **konsekvensutredninger** for planer og tiltak som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, (...) og bidra til beslutningsrelevante plan- og utredningsprogram.
- Statsforvalteren skal følge opp SPR for BATP, og bidra til at disse legges til grunn i alle relevante regionale og kommunale planer.
- Fremme betydningen av å bevare naturmangfold generelt (...) i oppfølging av planprosesser.
- Statsforvalterne skal videre bidra til å veilede kommunene slik at de ivaretar hensynet til naturmangfold i sin planlegging etter plan- og bygningsloven.

«Den som stiller med minimum 1000 dekar ferdig regulert næringsareal – byggeklart innen 2023 – får 2500 nye arbeidsplasser!»

Batteriracet

anlegg. Morrow Batteries vurderte nylig 19 steder på Sørlandet for sin batterifabrikk, før de landet på Arendal. Elkem vurderte også en rekke

– Jeg tror det er lærerikt å jobbe med dette, vi trenger uansett næringsarealer, og det arbeidet kan skyte fart gjennom denne prosessen.

I første omgang skal listen kortes ned til 10–15 kandidater, som igjen skal bli til en håndfull fram mot sommeren. Tomten må være byggeklar i 2023 og produksjonen skal etter planen starte i 2025.

– **Vi har fremskyndet arbeidet med å få satt av næringsarealer. Ambisjonen vår er å være blant de 10–15 kommunene som blir med videre, sier Lein.**

Kilde: Sitater og skjermdump E24.no

E24

Børs Aksjelive Tips oss! E24+ Meny

Grønn teknologi

Batterifabrikk leter etter tomt

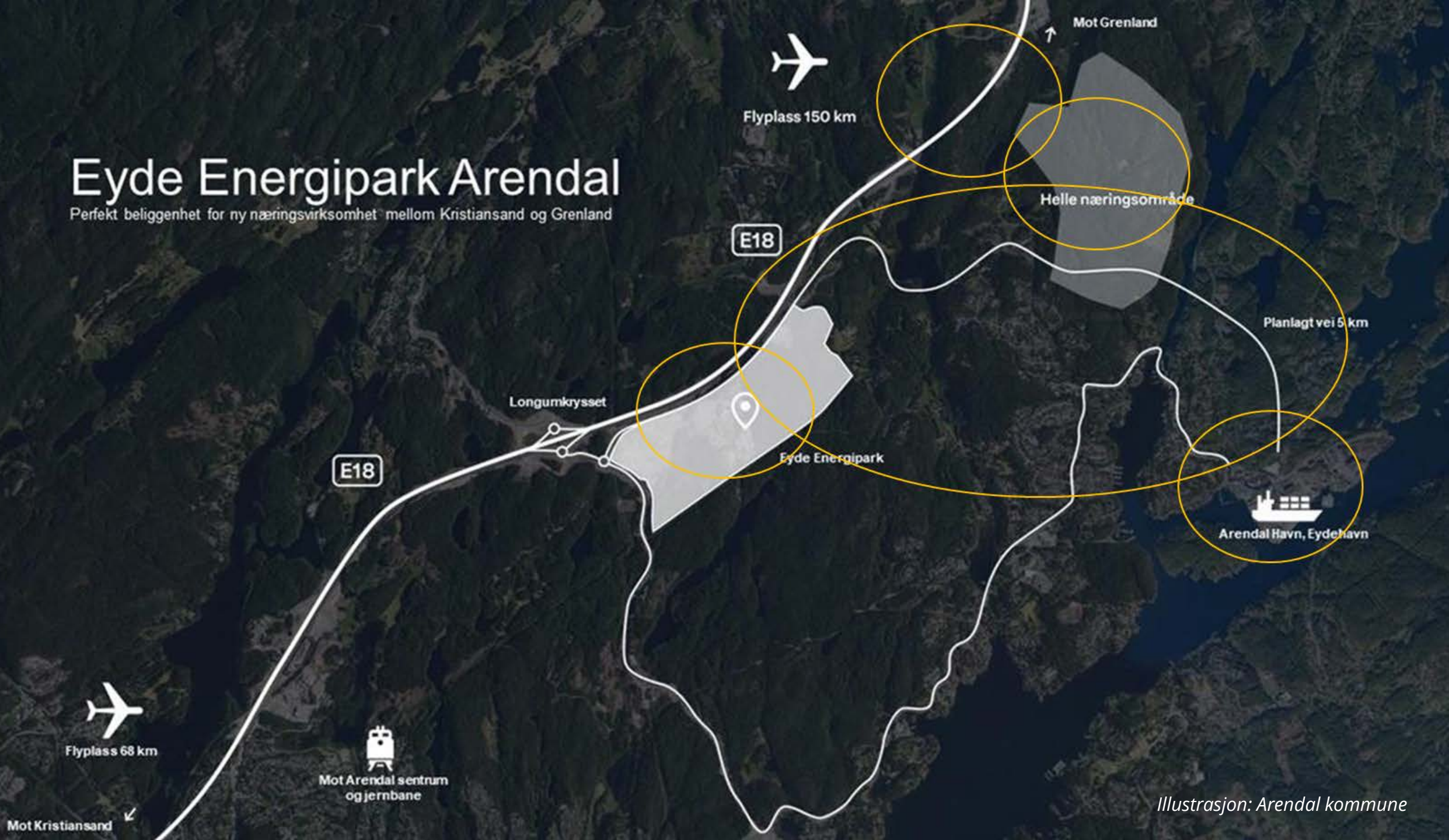
Panasonic, Hydro og Equinor planlegger en stor batterifabrikk i Norge. Nå er konkurransen i gang om hvor fabrikken skal ligge.

Elbiler til lading i Oslo. Panasonic, Hydro og Equinor vurderer nå å bygge en stor fabrikk i Norge for produksjon av batterier til elbiler.
© Heliko Junge / NTB

Eyde Energipark Arendal

Perfekt beliggenhet for ny næringsvirksomhet mellom Kristiansand og Grenland

Illustrasjon: Arendal kommune

Gønnvasking?

Klimagasskonsekvens	0	2 pluss (++)	<p>Negativt: økt transportbehov og økt forbruk av elektrisitet.</p> <p>Positivt: Nå statlige mål på samfunnsnivå, ved hurtigere elektrifisering av transportsektoren i Norge og i utlandet.</p> <p>Stor miljøgevinst som følge av planforslaget, pga. produktet som skal produseres. Dette er en så viktig konsekvens av tiltaket/planforslaget, at konsekvens for temaet vurderes totalt sett som 2 pluss (++) miljøgevinst.</p> <p>Konklusjon: Betydelig miljøforbedring som følge av planforslaget.</p>
---------------------	---	--------------	--

Fylkeskommunen

Konklusjon

Etter fylkeskommunedirektøren sin vurdering er planforslaget godt opplyst og gir en god fremstilling og vurdering av planforslagets konsekvenser.

Fylkeskommunedirektøren mener planforslaget ivaretar viktige regionale interesser og mener planforslaget på en tilfredsstillende måte legger til rette for ønsket utvikling av området.

Fylkeskommunedirektøren vektlegger viktigheten av regionalt samarbeid og viser til ATP for arendalsregionen hvor det er utarbeidet prinsipper for hvordan fremtidig vekst skal håndteres i regionen.

Kristiansand, 23.08.2021

Tine Sundtoft
fylkeskommunedirektør

Kenneth Andresen
Fylkesdirektør Analyse og plan

2.september.2021

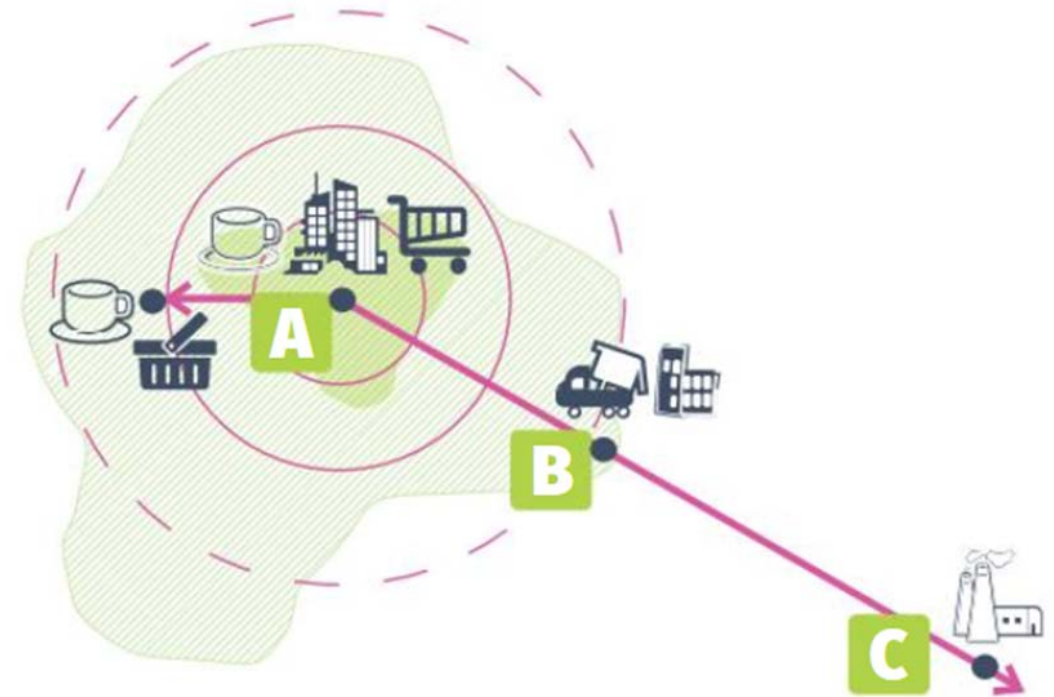
Statsforvalteren

- Til nå tre drøftingsmøter – høringsfrist utsatt inntil videre
- Klima: Metodisk feil at etablering av en batterifabrikk er lagt inn som premiss ved vurdering av planforslagets klimagasskonsekvenser opp mot relevante statlige og lokale mål, som premiss i konklusjonen for dette KU-tema
- Mobilitet: Ingen avbøtende tiltak sikret i plankart og bestemmelser
- Tiltaksplan sulfid må foreligge før pol vedtak
- Flytting av renovasjonsanlegg –ikke omtalt i KU
- Fabrikken trenger alt areal vs. 2500+ p-plasser (på flate) og at vilttrekk og naturtype må ryke.

Mobilitet – one size does not fit all

- Både Eyde og LREP får personbilandel på 90 %
- 0,6 p-plass per 100 m² næring = 2500+ p-plasser
- SPR for BATP 5.2:
Ved behov for økt transportkapasitet skal mulighetene for å løse transportbehovet med et effektivt kollektivtilbud og bedre tilrettelegging for sykkel og gange utredes.
 - Bør skjerpes; Ikke bare utredes, men bli mer forpliktende, tilsvarende som i SPR for Klima – begrunnes hvis naturbaserte løsninger velges bort.

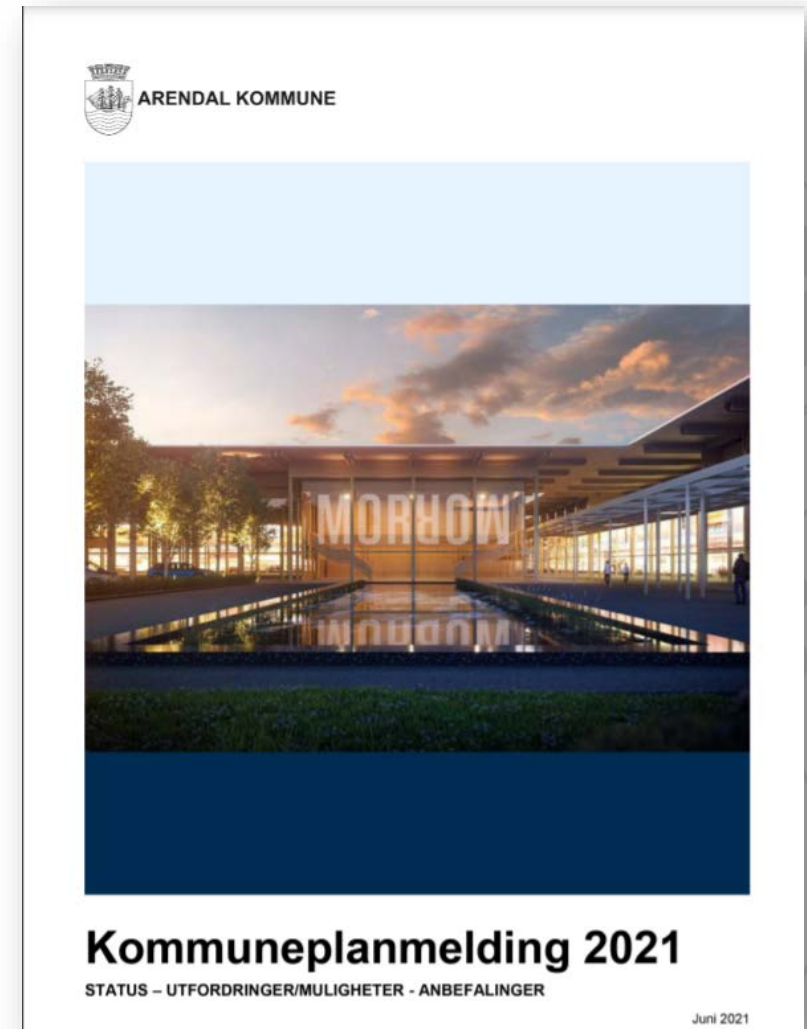

—ABC-prinsippet. Illustrasjon: ATP for Arendalsregionen—

Kommunens ambisjoner

- Ønsker arealnøytralitet – så kom batterifabrikken
 - Nasjonal metodikk for arealregnskap og arealnøytralitet haster
- Fabrikken er 1000 daa – underleverandører 2500 daa skal også ha plass
- I sirkulærøkonomien er (sam)lokalisering viktigere enn i en lineær økonomi
- Ønsker å bruke reguleringsplan til å:
 - Regulere type industri – sikre rett virksomhet på rett sted
 - Ev. styre gjennom utbyggingsavtaler

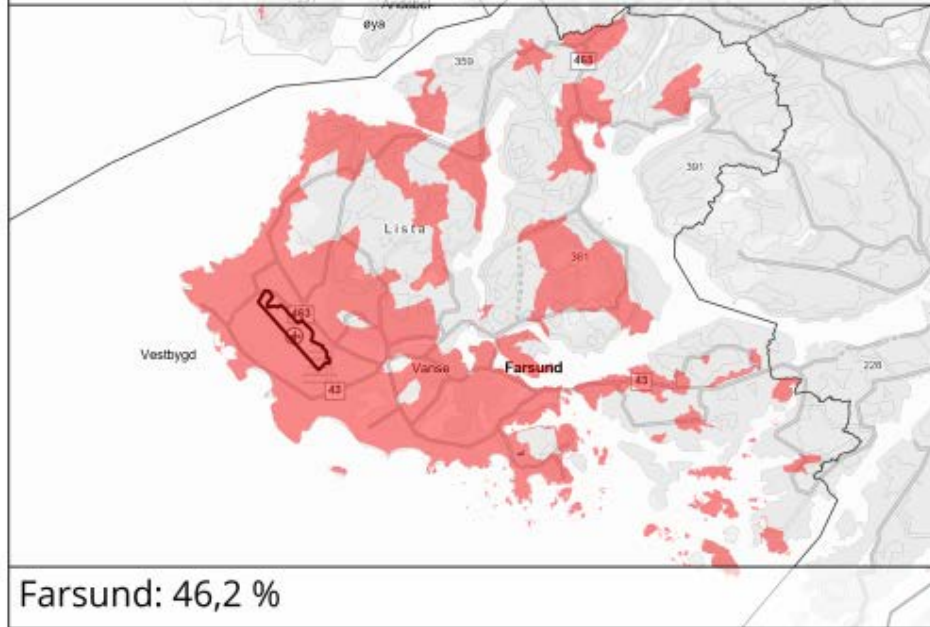
Illustrasjon: Morrow Batteries AS

Lista Renewable Energy Park (LREP)

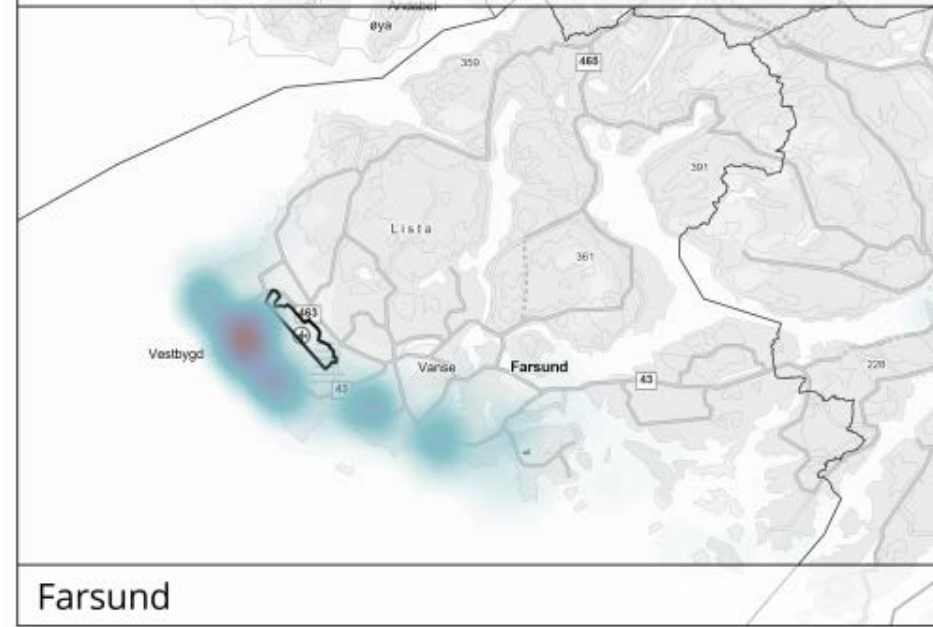

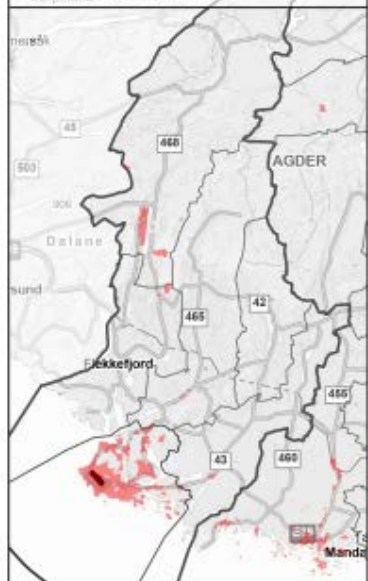
Områder med rødlistede fuglearter

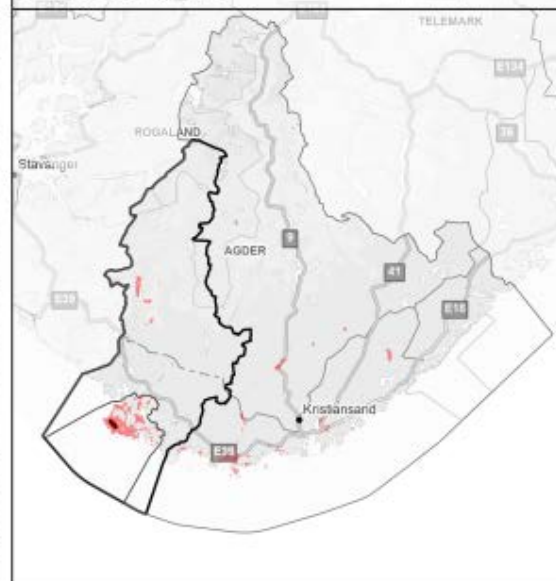
Rødlistede fuglearter - heat map

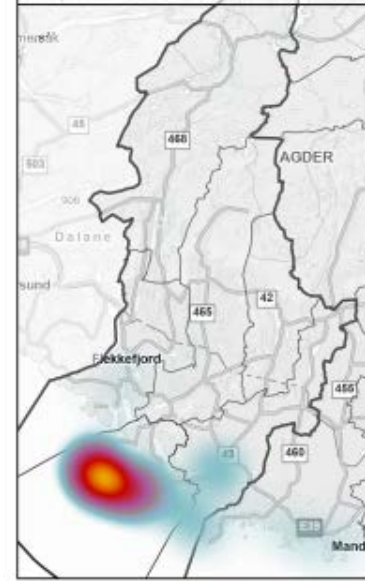
Lister: 3,4 %

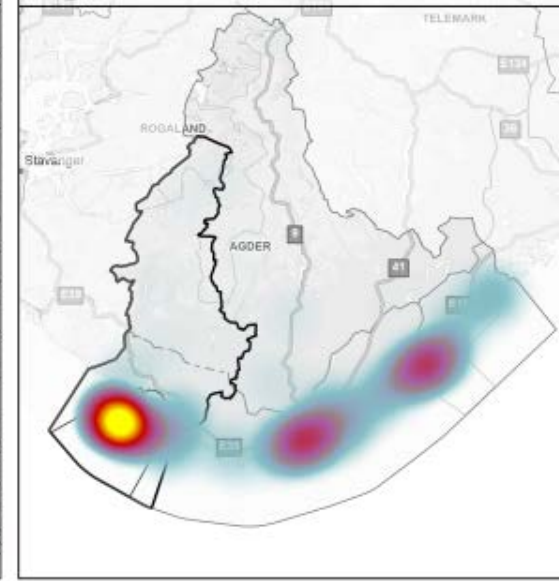
Agder: 1,4 %

Lister

Agder

INNSIGELSE (1.gangs høring)

Vi fremmet innsigelse til planforslaget som helhet, da det samlet sett ble for store negative virkninger for naturmangfold, landbruk, klima og mobilitet.

Fugl

Flere svakheter og mangler ved KU

Konflikt med truede arter og artenes leveområder

- Av oss vurdert som for stor belastning på områdets viktige verdier

Natur

Nedbygging av sterkt truet naturtype – atlantisk høymyr

Konsekvenser for Ramsarområdet for dårlig beskrevet

Klima

Mangler mobilitetsplan

Ingen tiltak for å redusere utslipp

Ikke vurdert kapasitet i eksisterende næringsområder/ ikke i tråd med spr for BATP

Landbruk

Nedbygging/ omdisponering av 561 daa fulldyrka jord

- Herunder områder av god og svært god verdi

Svakheter ved KU

FARSUND KOMMUNE
Postboks 100
4552 FARSUND

Dato: 21.04.2021
Vår ref: 20/09225-34
Deres ref: 20-01162-38
Saksbeh.: Kåre Kristiansen

Farsund kommune - områdeplan Lista Renewable Energypark - PlanID 4206 16200 - uttalelse til offentlig ettersyn

Vi viser til brevet med forslag til områdeplan for Lista Renewable Energypark i Farsund kommune samt epost med oppdatert plankart og planbestemmelser datert henholdsvis 10. og 26. mars 2021.

Agder fylkeskommune har uttalt seg til et tidligere planforslag som ble sendt høring mai 2020. I den forbindelse fattet fylkeskommune også vedtak om dispensasjon for syv berørte arkeologiske kulturminner. I brev sendt til Statsforvalteren i Agder 31. august 2020 opplyste kommunen at man trakk det opprinnelige planforslaget. Kommunen har nå sendt revidert forslag på ny høring. Det reviderte planforslag inneholde en utvidet konsekvensutredning med særlig vekt på naturmangfold og fugleliv. Planforslaget er også justert på flere forhold. Disse angår i hovedsak områder med blå-grønnstruktur (økt fra 137 DAA til 334 DAA) og areal til bygg- og anleggsområdene (reduisert fra 1600 DAA til 1478 DAA). Samtidig er det utarbeidet en plan for blå-grønn kompensasjonsareal. Denne viser hvordan viktige naturverdier og etablering av våtmarksdammer og skogsbiotoper skal ivaretas innenfor bygg- og anleggsområder.

Agder fylkeskommune har følgende merknader til planforslaget:

Agder fylkeskommune er i utgangspunktet positiv til å etablere ny industri basert på det regionale overskuddet av fornybar energi. Slike etableringer er et viktig tiltak i elektrifiseringen av Agder. I tillegg har ny oppdrettsnæring et stort potensiale for økt verdiskaping i regionen. Skal slike etableringer være bærekraftige må de imidlertid veies opp mot ulike sosiale og miljømessige hensyn. De hensyn fylkeskommunen mener i særlig grad bør vektlegges fremgår i all hovedsak av merknadene til forrige uttalelse.

Vår dato: 21.04.2021
Vår ref.: 2017/9703
Deres dato: 26.03.2021
Deres ref.: 8a2ad0f8-7540-480e-a5f6-ce177c655570

Farsund kommune

Saksbehandler, innvalgstelefon

Elisabeth Helene Juliussen, 37 01 78 44

Postboks 100
4552 FARSUND

Høringsuttalelse med innsigelse til forslag til reguleringsplan for Lista Renewable Energy Park i Farsund kommune

Vi viser til oversendelse fra kommunen av 10.03.2021, med høring av forslag til reguleringsplan for Lista Renewable Energy Park. Revidert plankart og bestemmelser ble oversendt 26.03.21, hvor frist for uttalelse er satt til 21.04.21.

Statsforvalteren i Agder fremmer med hjemmel i pbl. § 5-4 innsigelse til planforslaget. Innsigelsen er fremmet med bakgrunn i planforslagets negative konsekvenser for naturmangfold, landbruk og klima og mobilitet.

Planområdet vurderes å være av nasjonal interesse for naturmangfold og landbruk. Innsigelse fremmes etter føringer i rundskriv T-2/16 og nasjonalt jordvernnavn av 01.10.2018. Planforslaget vurderes videre å være i strid med nasjonale forventninger, i strid med nasjonal jordvernstrategi og ikke i tråd med statlige planretningslinjer for bolig-, areal- og transportplanlegging.

LIGNENDE SAKER

Flyplass-leder om Statsforvalteren:
- Jeg opplever dem som arrogante i prosessen

ABONNENT

Statsforvalteren i Agder svarer på kritikk:
- Det er ikke bra

ABONNENT

- Et godt planforslag som gjør det mulig å få til næringsetableringer

ABONNENT

Hurtigspor for industrietableringer

ABONNENT

Fettere og ordførere med ulike forventninger til valget

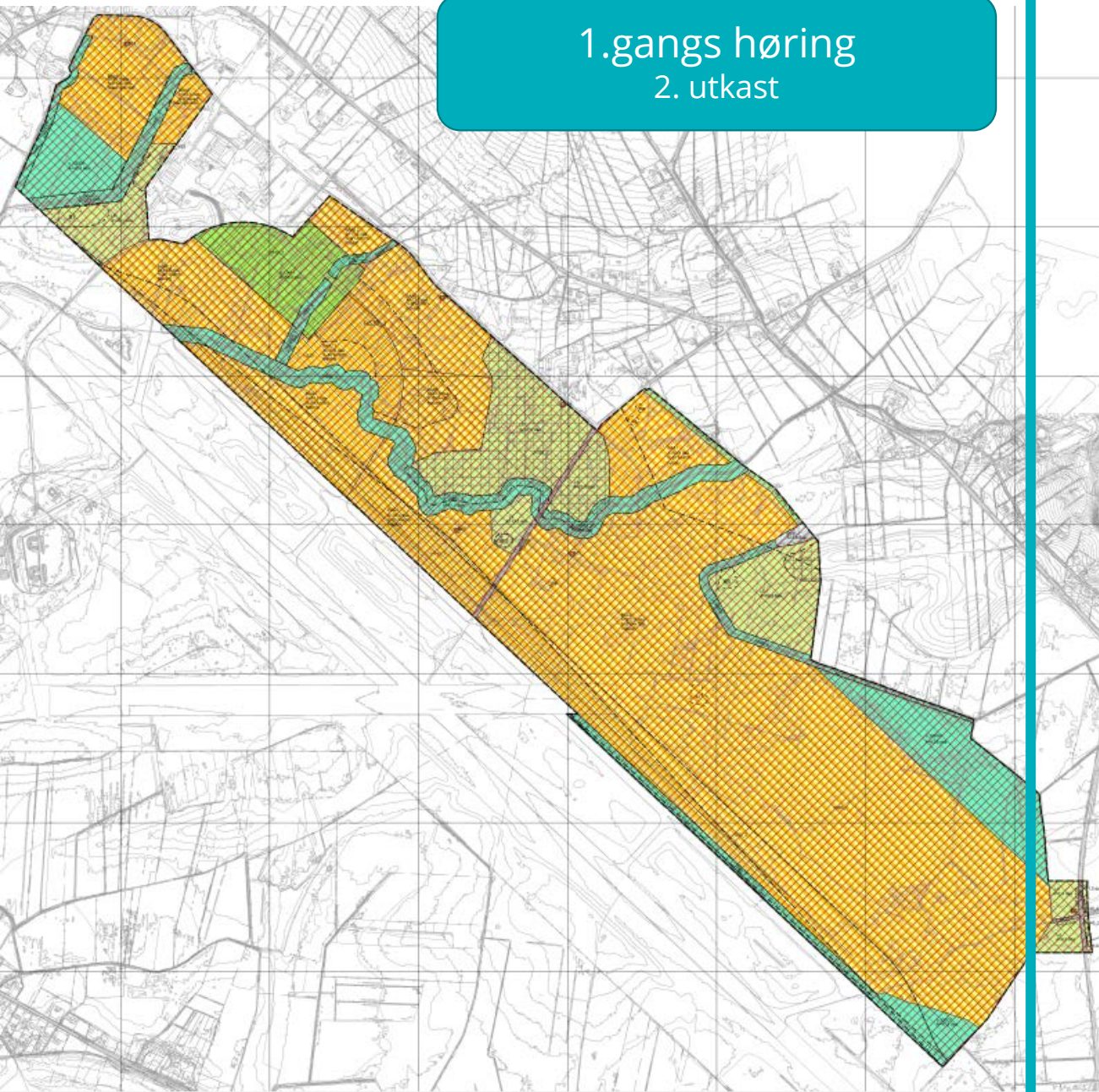
ABONNENT

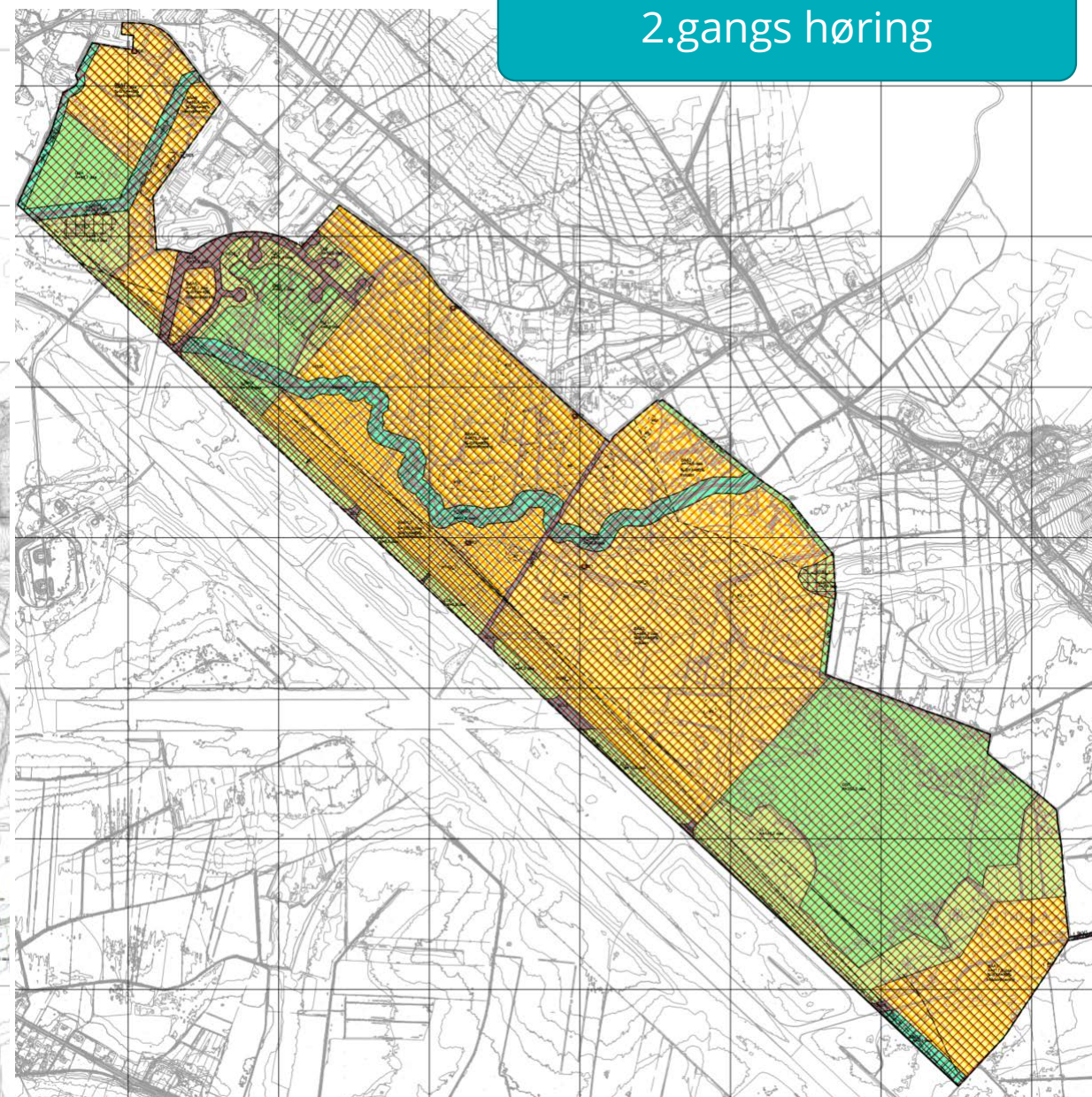
Går foran i bruk av massivtre

ABONNENT

1.gangs høring
2. utkast

2.gangs høring

Hovedutfordringer fra vårt ståsted

- Et paradoks: KU er best når arealbruk er i strid med overordnet plan.
- Grønnvasking i KU – fordelene med grønne arbeidsplasser overstiger langt ulempene for lokal natur – metodikken glipper
- Samlet belastning – konsekvens sammenlignet med hva? Brukes riktig 0-alternativ?
- De største sakene har dårligst tid vs. kunnskapsbasert arealforvaltning og pbls prosesskrav.
- Våre største bærekraftsutfordringer er klima og natur, trenger mer NiN-kartlegging
- Hvem bør styre arealbruken i de store sakene?
 - Grunneier, kommunen eller overkommunen?
- Regional tilnærming til arealbruken – skal vi tilrettelegge for batterifabrikker og arealkrevende «grønne» næringer overalt – eller skal vi styre hvor, og ikke minst hvor vi ikke, skal ha store nye nedbygginger av natur og ny næring.
- Bygge tillit gjennom dialog og ærlighet
 - Raskere planprosesser er først og fremst mer krevende

Foto: Skjermdump fra Agderposten.no

Takk for oppmerksomheten!

Thomas Kiland-Langeland
Fagdirektør Miljøvernavdelingen
fnavtck@statsforvalteren.no
Tel: 370 17543/95014685

Statsforvalteren i Agder

Facebook Statsforvalteren i Agder
Nettside statsforvalteren.no/agder